

Załącznik
Do UCHWAŁY NR.....
Rady Gminy Kobylanka
z dnia.....

STANOWISKO RADY GMINY KOBYLANKA w sprawie likwidacji Lapidarium w Kobylance

Rada Gminy Kobylanka zajmuje negatywne stanowisko dotyczące likwidacji Lapidarium w Kobylance oraz wyraża zdecydowany sprzeciw wobec usunięcia i przeniesienia znajdujących się tam grobów, szczątków ludzkich oraz elementów cmentarnych.

Art. 23 ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz.U. z 2016 r., poz.446) wskazuje, iż radny obowiązany jest kierować się dobrem wspólnoty samorządowej gminy. Oznacza to, że radny powinien działać w interesie publicznym na rzecz społeczności lokalnej. Realizując ten obowiązek, radny utrzymuje stałą więź z mieszkańcami, a w szczególności przyjmuje zgłaszane przez mieszkańców gminy postulaty. Radni Gminy z zaniepokojeniem odbierają protesty mieszkańców Kobylanki związane z likwidacją Lapidarium.

O lapidariach w gminie Kobylanka pisano:

„Dopiero w 1982 r. w ówczesnym województwie szczecińskim pojawiły się pewne inicjatywy, wspierane przez służby konserwatorskie, dotyczące prawnego zabezpieczenia terenu, stanowiącego swoisty azyl dla materialnych elementów nagrobków z likwidowanych cmentarzy. Równocześnie powstały koncepcje zabezpieczenia konserwatorskiego oraz opracowania dokumentacji naukowych.

Jako pierwsze powołano lapidarium w Kobylance; likwidowany cmentarz przy drodze Szczecin – Stargard przeznaczono na „zieleń parkową do uporządkowania i zagospodarowania zgodnie z funkcją”. Żadna wszakże decyzja formalnoprawna (administracyjna) nie posiada takiego ładunku skuteczności jak działania wynikające z wewnętrznego przekonania i potrzeby samych mieszkańców. W ostatnich kilkunastu latach na obszarze tzw. Ziem Odzyskanych wzrosło zainteresowanie historią swoich małych (prywatnych) ojczyzn. Kolejne pokolenia mieszkańców (bez określonego bagażu wojennych doświadczeń) budują swoją tożsamość, także w oparciu o trudną i skomplikowaną przeszłość Pomorza Zachodniego. Niejednokrotnie są inicjatorami powstania lapidariów w swoich miejscowościach, lub opiekują się zaniedbanymi cmentarzami. Edukacja – już na poziomie szkoły podstawowej – odgrywa w tym wypadku fundamentalną rolę. Także społeczności lokalne, samorządy terytorialne, parafie, stowarzyszenia działają coraz liczniej na rzecz ochrony krajobrazu kulturowego, często w porozumieniu z dawnymi mieszkańcami danych miejscowości. Powstające lapidaria zarówno na terenach przykościelnych jak i w granicach dawnych cmentarzy wiejskich stanowią swoisty dowód zaakceptowania przeszłości. Szczęgólnego znaczenia nabiera ostatnie dwudziestolecie: zmiany ustrojowe, gospodarcze, europeizacja. Nasze dziedzictwo kulturowe przestało być już tylko „trudne”, stało się europejskie, czy będzie postrzegane jako narodowe – wszystko przed nami.

Lapidaria powstające w województwie zachodniopomorskim - zwłaszcza w ostatnim dziesięcioleciu – możemy podzielić (w pewnym uproszczeniu) na trzy kategorie:

1. **lapidaria powstałe z inicjatywy samorządów lokalnych (np. gmina Kobylanka)**

2. lapidaria powstały w oparciu o „montaż” samorządowo-lokalno-instytucjonalny (np.

Słowino w gminie Darłowo)

3. lapidaria jako przejaw aktywności społeczności lokalnych (np. Iwęcino w gminie Sianów)”

Obecnie (do 2008 r.) na terenie gm. Kobylanka zagospodarowano prawie wszystkie historyczne cmentarze poewangelickie w formie tzw. parków pamięci. Na terenie gminy powstały lapidaria we wsiach: Cisewo, Kobylanka, Morzyczyn, Motaniec, Reptowo.

Projekty tych założeń zakładały harmonijne współistnienie dawnych nekropoli (z zachowanymi nagrobkami, upamiętnieniami, zielenią komponowaną) ze współczesnymi elementami w formie kapliczek (w tym ryglowych nawiązujących do tradycyjnych technik budowlanych - Motaniec, kręgów (Morzyczyn), kompozycji z wikliny (Morzyczyn). Przy każdym cmentarzu - lapidarium turysta znajdzie informację oraz swoiste *memento*, zamieszczane z poszanowaniem polskiego prawa – pierwsza jest zawsze wersja w języku polskim (co wcale nie jest normą w naszym regionie).

Gmina Kobylanka jest - z pewnością – szczególnie. Widać tutaj nie tylko dbałość o teraźniejszość, ale także szacunek dla przeszłości.”

[http://www.bdz.szczecin.pl/images/stories/publikacje/Publikacje_2009 - Lapidaria -
_symbole znaki lady pamici.pdf](http://www.bdz.szczecin.pl/images/stories/publikacje/Publikacje_2009_-_Lapidaria_-_symbole_znaki_lady_pamici.pdf)

Na stronie gminy Kobylanka www.kobylanka.pl:

„Lapidarium w **Kobylance** jest **unikatowym obiektem** urządzonym na terenie **starego ewangelickiego cmentarza**. Zaczęto je organizować w **latach 1988 – 1990**. Cmentarz ten po zamknięciu go w 1961 roku, częściowo został zajęty pod budowę obiektów magazynowych, a pozostałą powierzchnię przeznaczono na park przy ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Do utworzenia lapidarium w Kobylance zakwalifikowano **ponad 500 elementów** do wykorzystania z wielu nieczynnych cmentarzy. Dotychczas odtworzono ogrodzenie, zwieziono i zainstalowano:

- 80 krzyży żeliwnych,
- 6 kompletnych ogrodzeń żeliwnych,
- 6 głazów nagrobnych,
- 3 krzyże z nagrobków dziecięcych,
- 8 płyt nagrobnych dziecięcych.

Wykonano prace konserwatorskie. Planowane zamierzenia zrealizowano tylko częściowo ze względu na ograniczone fundusze przeznaczone na ten cel.”

Należy również nadmienić, iż w 2008 r. Gmina Kobyłanka została wyróżniona przez marszałka województwa zachodniopomorskiego dyplomem „Swojskie zabytki”.

Czytając powyższe brak jest zrozumienia na fakt, że realizując projekt „Rewitalizacji średniowiecznego układu urbanistycznego osady Kobyłanka wraz z odtworzeniem zabytkowych elementów infrastruktury drogowej i parku pamięci” proponuje się w miejscu Lapidarium utworzyć park. Wiąże się to z ekshumacją z grobów polskich mieszkańców pochowanych tam po wojnie a elementy cmentarne przeniesione mają zostać do innych lapidariów usytuowanych na terenie gminy. Z licznych innych grobów pozostałych na terenie Lapidarium w Kobyłance zostaną pobrane częściowo elementy ziemi by stworzyć urnę, która zostanie umieszczona na cmentarzu komunalnym w Kobyłance. Na terenie Lapidarium zostały przeprowadzone badania georadarowe, które wykazały, że cała powierzchnia cmentarza założona jest grobami. Ponieważ nikt z mieszkańcami nie konsultował likwidacji Lapidarium czują się oni zaskoczeni i postawieni przed faktem dokonanym.

Mieszkańcy nie rozumieją i nie akceptują tego pomysłu aby utworzyć park na ludzkich grobach. **O Lapidarium w Kobyłance należy właściwie zadbać nie zmieniając jego charakteru.**

Zgodnie z obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kobyłanka działka na której znajduje się Lapidarium to teren cmentarzy i parków objętych strefą ochrony konserwatorskiej układów przestrzennych (B) i strefą „K” ochrony krajobrazu.

W strefie B ochronie podlega:

- rozplanowanie ulic i placów (z uwzględnieniem możliwości ochrony nawierzchni),
- historycznie ukształtowane szerokości frontów parceli i działek siedliskowych,
- rozplanowanie zabudowy działek siedliskowych i charakterystycznego usytuowania budynku mieszkalnego,
- forma architektoniczna zabudowy,
- zieleń komponowana, jej układ i skład gatunkowy.

Warunki ochrony strefy B:

- obowiązuje zachowanie zasadniczych elementów układu przestrzennego,
- obiekty dysharmonizujące powinny być docelowo usunięte lub przebudowane,
- nowe obiekty należy dostosować do historycznej kompozycji przestrzennej oraz architektonicznych form zabudowy występujących w obrębie zabudowy,

- przy budowie nowych obiektów lub remontach dawnej zabudowy wskazane jest stosowanie tradycyjnych materiałów budowlanych, przede wszystkim w pokryciach dachów,
- obowiązuje uzgodnienie dokumentacji projektowej ze służbą ochrony zabytków.

W strefie K ochronie podlega:

- historycznie ukształtowana granica parków i cmentarzy,
- kompozycja zieleni: rozplanowanie i skład gatunkowy,
- układ dróg i alejek w obrębie parków i cmentarzy,
- mała architektura : ogrodzenie i bramy,
- nagrobki, krzyże, ogrodzenie kwater i inne zachowane elementy urządzenia cmentarzy.

Warunki ochrony w granicach strefy „K”:

- zachowanie historycznych granic i innych elementów w obrębie strefy,
- niedopuszczalna jest parcelacja i zabudowa zabytkowego założenia,
- obiekty kubaturowe na terenie parków mogą być lokalizowane tylko w miejscu dawnej zabudowy, wkomponowane w układ założenia,
- tereny dawnych, nie użytkowanych cmentarzy należy uporządkować, zachowane zabytki zabezpieczyć,
- wszelkie prace renowacyjne, porządkowe, wycinki drzew wymagają uzgodnienia ze służbą ochrony zabytków.

Mieszkańcy od pierwszego zebrania, na którym padł pomysł likwidacji Lapidarium, byli przeciwko i uchwalili kwotę z funduszu sołeckiego na uporządkowanie terenu, ale niestety nic nie zostało zrobione. Należy również wskazać na akcję społeczną w postaci akcji zapalenia zniczy, profil na facebooku #LapidariumwKobylance, billboardu czy artykułów w gazecie - czyli wszystko to, co świadczy o sprzeciwie mieszkańców. **Radni w takiej sytuacji nie mogą pozostać obojętni.**

Mając na uwadze przedstawione powyżej argumenty i wychodząc naprzeciw oczekiwaniom wielu mieszkańców, Rada Gminy Kobylanka stoi na stanowisku, że Lapidarium powinno pozostać. Oczekujemy, że fundusze przeznaczone na rewitalizację Kobylanki w części zostaną przeznaczone na uporządkowanie i zagospodarowanie Lapidarium tak aby dawny cmentarz został zachowany.

Dlatego apelujemy do Wójta Gminy Kobyłka o podjęcie działań zmierzających do zagospodarowania tego terenu zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców Kobyłki a w przyszłości przeprowadzanie konsultacji społecznych nie tylko poprzez wyrażenie aprobaty przez radę sołecką. Każdemu człowiekowi, a zwłaszcza pochowanemu, bez względu na jego pochodzenie należy się szacunek. Nasi przodkowie Polacy również są pochowani na cmentarzach, które znajdują się na terenie innych państw. Czy wyrazimy zgodę na ich ekshumację? Uczmy nasze dzieci szacunku i dbania o historię nie tylko naszą Polską ale i świata.

1. A. GRZYB - A. Grzyb
2. G. GRABOWSKA - Grabowska
3. G. KRÓG - Króg
4. A. ADAMCZYK - Adamczyk